

Avtalsbilaga 4

Slutrapport för projekt inom Miljömiljarden, Stockholm stad

Diarienummer för ursprunglig ansökan: Dnr 465-2782/2005

Projektets nummer och namn: B 41 Nyskapande och förstärkning av Stockholms unika ekmiljöer

Datum för slutrapporten: 2007-11-23

(Se separata anvisningar för hur rapporten ska fyllas i)

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING	4
1.1 BESKRIVNING OCH SYFTE	4
1.2 BAKGRUND OCH UTGÅNGSLÄGE	4
2 MÅL OCH RESULTAT	6
2.1 PROJEKTMÅL OCH DERAS UPPFYLLELSE	6
2.2 PROJEKTETS RESULTAT I RELATION TILL MÅLEN I STOCKHOLMS MILJÖPROGRAM	6
2.3 PROJEKTETS PÅDRIVANDE ROLL	6
2.4 TEKNISKA LÖSNINGAR	6
2.5 ATTITYD- OCH BETEENDEFÖRÄNDRINGAR	7
2.6 EJ UPPNÅDDA MÅL	7
3 PROJEKTEKONOMI	8
3.1 BIDRAG OCH KOSTNADER	8
3.2 BESPARINGSPOTENTIAL	8
3.3 LÖPANDE KOSTNADER	8
4 ARBETSSÄTT	9
4.1 PROJEKTORGANISATION	9
4.2 SAMARBETE MELLAN AKTÖRER	9
4.3 KVALITETSSÄKRING	9
4.4 KUNSKAPSSPRIDNING	9
5 ERFARENHETER	11
5.1 SAMLADE ERFARENHETER OCH SLUTSATSER	11
5.2 FRAMGÅNGSFAKTORER	11
5.3 FÖRVALTNING AV DET GENOMFÖRDA PROJEKTET	11
5.4 PROJEKTDOKUMENTATION OCH STYRNING	11
5.5 FÖLJDÅTGÄRDER	11
5.6 PROJEKTETS REPLIKERBARHET	11
6 KONTAKTUPPGIFTER	12
7 BILAGOR	13
BILAGA 1 – SAMMANFATTAT OMDÖME	14

Sammanfattning

Syftet med projektet är att på lång sikt säkerställa Stockholms värdefulla ekbestånd. Till eken finns en mycket rik fauna knuten. Även ur ett kulturhistoriskt perspektiv och för människors upplevelser av stadens park- och naturlandskap är eken ett unikt träd.

Idag finns påtagliga hot mot ekbeståndet, främst genom igenväxning p.g.a bristande skötsel, men även luftföroreningar, slitage, exploatering mm. Projektet syftar till att genom kartläggning av ekbeståndet kunna planera skötselåtgärder och göra prioriteringar vid exploatering.

Målen med projektet är:

1. Att ha tagit fram en kartläggning och analys av ekmiljöerna idag och i framtiden.
2. Att ha tagit fram en åtgärdsplan/handlingsplan för att stärka ekmiljöerna i Stockholm.
3. Att ha tagit fram prioriterade åtgärder för respektive förvaltning.
4. Att ha åtgärdat några av de prioriterade åtgärderna.

Projektet startade med att göra en förstudie och ett metodupplägg. Kartläggningen (inventeringen) av stadens ekar utfördes sedan med hjälp av bl.a. biotopkartan och fältbesök. Alla ekar på allmän plats med en stamdiameter över 100 cm beskrevs, samt större områden med yngre ekar enligt ett speciellt urvalssystem. Kartläggningen inbegrep även delvis solitära ekar på kvartersmark.

Det inventerade materialet samlades i en databas (GIS), samt redogjordes även för i rapporten "Stockholms unika ekmiljöer" med kartbilagor (bilaga 2).

Kartläggning och analys medför inga direkta miljöeffekter, men höjer kunskapsläget, vilket kan få positiva miljöeffekter på lång sikt. Vid projektets start planerades även åtgärder såsom naturmarksröjning och nyplantering, vilket föll bort då projektperioden och budgeten minskades genom ett politiskt beslut. Projektets slutfas fokuserade därför på informationsspridning av framtaget underlag.

Projektet har genomförts november 2005 - november 2007

Projektet har fått mycket positiva reaktioner både från stadens förvaltningar, andra aktörer och allmänheten. Det framtagna underlagsmaterialet är mycket värdefullt i många andra sammanhang utöver skötsel och utveckling av stadens ekmiljöer.

Datum

Datum

Underskrift av ansvarig chef

Underskrift av projektledare

Namnförtydligande

Namnförtydligande

1 Inledning

1.1 Beskrivning och syfte

Syftet med projektet är att på lång sikt säkerställa Stockholms värdefulla ekbestånd. Till eken finns en mycket rik fauna knuten, men även ur ett kulturhistoriskt perspektiv och för människors upplevelser av stadens park- och naturlandskap är eken ett unikt träd.

Idag finns hot mot ekbeståndet, främst genom igenväxning p.g.a bristande skötsel, men även luftföroreningar, slitage, exploatering mm. Projektet syftar till att genom kartläggning av ekbeståndet kunna planera skötselåtgärder och göra prioriteringar vid exploatering.

Projektet startade med att göra ett metodupplägg/förstudie och handlingsplan. Kartläggningen (inventeringen) av stadens ekar utfördes sedan med hjälp av bl.a. biotopkartan och fältbesök. Alla ekar på allmän plats med en stamdiameter över 100 cm beskrevs, samt större områden med yngre ekar enligt ett speciellt urvalssystem. Kartläggningen inbegrep även delvis solitära ekar på kvartersmark.

Det inventerade materialet samlades i en databas (GIS), samt redogjordes även för i rapporten "Stockholms unika ekmiljöer" med kartbilagor (bilaga 2).

Kartläggning och analys medför inga direkta miljöeffekter, men höjer kunskapsläget, vilket kan få positiva miljöeffekter på lång sikt. Vid projektets start planerades även åtgärder såsom naturmarksröjning och nyplantering, vilket föll bort då projektperioden och budgeten minskades genom ett politiskt beslut. Projektets slutfas fokuserade därför på informationsspridning av framtaget material.

Projektet har genomförts november 2005 - november 2007

Överensstämmelse med förvaltningens uppdrag:

Exploateringskontoret har ett samlat ansvar för markförvaltning, exploatering, och för genomförande av de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm. I detta arbete är förståelsen för grönstrukturens samband och värden viktigt. Projektet har tagit fram ett underlag för arbetet med att sköta och utveckla stadens ekmiljöer och föreslå åtgärder i exploateringsprocessen.

1.2 Bakgrund och utgångsläge

Stockholm har ett internationellt unikt ekbestånd, både med hänsyn till ekens utbredning och till kvalitén och omfattningen av träd.

En del av den rika faunan som är kopplad till eken har dålig spridningsförmåga och en lång livscykel. Därför kräver många av arterna en ganska stor mängd av ekar, som har en viss kvalitet och som inte står för långt ifrån varandra för att kunna fortleva.

Ju tidigare man kommer till rätta med att värdefulla ekmiljöer växer igen eller försvinner av andra orsaker, desto större blir vinsten. Idag är skötseln av ekmiljöerna undermålig. På så vis skapas en framtida skuld av dåligt underhåll och skötsel.

Att göra en översikt om vad som behöver göras, gör att framtida insatser kan bli mer effektiva. Att styra skötselåtgärderna till de platser där de gör mest nytta är kostnadseffektivt.

För att på lång sikt säkerställa Stockholms värdefulla ekbestånd krävs planering både av skötsel och en plan för hur nyetablering av ek sker.

2 Mål och resultat

2.1 Projektmål och deras uppfyllelse

2.1.1 Att ha tagit fram en kartläggning och analys av ekmiljöerna idag och i framtiden.

Uppnått: Genomfört och redovisat i rapportform, samt i en databas. Den är tillgänglig för flera av stadens förvaltningar, samt på begäran av konsulter m.fl.

2.1.2 Att ha tagit fram en åtgärdsplan/handlingsplan för att stärka ekmiljöerna i Stockholm.

Uppnått: Några särskilt värdefulla ekområden i staden har fått utförligare beskrivning av kondition och åtgärdsbehov i rapporten. Särskilda skötselplaner för respektive område måste utarbetas senare.

2.1.3 Att ha tagit fram prioriterade åtgärder för respektive förvaltning.

Ej uppnått

2.1.4 Att ha åtgärdat några av de prioriterade åtgärderna.

Ej uppnått

2.2 Projektets resultat i relation till målen i Stockholms miljöprogram

Mål 4 Ekologisk planering och skötsel

Delmål 4.1 Skötseln av naturliga och kulturpräglade biotoper ska ge en ökad biologisk mångfald. Skötseln ska vara ekologiskt inriktad och anpassas till skyddsvärda arter enligt Artarken.

Resultat: Kartläggningen är ett värdefullt och detaljrikt underlag för prioritering av bl.a. skötselåtgärder för att ekbeståndet ska få en hållbar utveckling.

Delmål 4.1.2 Areal per år av återskapande och restaurerande ängar, betesmarker, våtmarker och andra kulturpräglade biotoper.

Resultat: P.g.a. av nedkortad projektperiod och minskad budget har inga åtgärder för återskapande eller restaurering kunnat genomföras inom projektet.

2.3 Projektets pådrivande roll

Projektet uppmärksammar och sprider kunskap om det unika eklandskapet som finns i Stockholm. Kartläggningen är en bra dokumentation som i framtiden kan fungera som referens vid nya inventeringar. Projektet kan även få en pådrivande roll i restaurering av andra viktiga biotoper i stadslandskapet.

2.4 Tekniska lösningar

Förvaltningarna på Stockholms stad har i nuläget en begränsad användning av GIS som ett verktyg i arbetet. Projektet kan bland annat ge möjlighet till andra användningsområden med GIS i grönstrukturplaneringen, genom att föregå med gott exempel. GIS kan ge snabb sammanställning av information och analyser.

2.5 Attityd- och beteendeförändringar

Projektet förutsatte samarbete mellan Miljöförvaltningen, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningarna, samt med forskare och sakkunniga. Kontakterna och mötena som skapades under projekttiden har fungerat som en katalysator för diskussion och nya frågor kring ämnet, som säkerligen kommer fortsätta efter projektets avslut. Projektets arbetsmetod skulle säkert kunna användas för andra naturmiljöer och andra kommuner i Sverige.

2.6 Ej uppnådda mål

Ej uppnått mål: Att ha åtgärdat några av de prioriterade åtgärderna.

Vid projektets start planerades omfattande naturvårdsinsatser i form av röjningar och nyplanteringar av ek. P.g.a. av tidigarelagt projektavslut och minskad budget har inga åtgärder för återskapande eller restaurering kunnat genomföras inom projektet. Det framtagna materialet är dock en god grund att arbeta vidare med i staden.

3 Projektekonomi

3.1 Bidrag och kostnader

Tabell A

Beviljat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Total kostnad i kr (inkl. annan finansiering)
9300000	2877043	2877043

Tabell B

Post	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Projektledare		15266	31500	44550		
Konsulter mm			1962049	823678		
Summa		15266	1993549	868228		

3.2 Besparingspotential

Ingen påverkan p.g.a. ej genomförda åtgärder (se punkt 2.6)

3.3 Löpande kostnader

Ingen påverkan p.g.a. ej genomförda åtgärder (se punkt 2.6)

4 Arbetssätt

4.1 Projektorganisation

Särskild styrgrupp tillsätts inte, utan projektet förankras i respektive förvaltningsledning när så är lämpligt.

Arbetsgrupp:

Projektledare Exploateringskontoret: Helene Nilsson 2005-2006, Sonia Eriksson 2006
(konsult), Rebecka Grönjord 2006-2007 10 % av total arbetstid
Frank Lange, Exploateringskontoret
Anna Gustafsson, Stadsbyggnadskontoret 3 % av total arbetstid
Gunilla Hjort, Anna Koffman och Susann Östergård, Miljöförvaltningen, även representant
från stadsdelarnas parknätverk 3 % av total arbetstid
Handläggare från Miljömiljarden bjuds in till strategiska arbetsmöten.

Referensgrupp/expertgrupp:

Niklas Jansson, Länsstyrelsen Östergötland
Svante Hultengren, Naturcentrum
Bengt Ehnström, entomolog
Vikki Bengtsson (tidigare Forbes), Pro Natura

Konsulter:

Sonia Eriksson, Conec konsulterande ekologer (projektledning) ca 130 timmar
Ekologigruppen AB ca 2250 timmar
Astando/Surell Consulting ca 40 timmar
Digpro AB ca 50 timmar

4.2 Samarbete mellan aktörer

Projektet förutsatte samarbete mellan Miljöförvaltningen, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningarna, samt med forskare och sakkunniga (se punkt 4.1) Utbyte av synpunkter och information skedde främst genom seminarier och projektgruppsmöten.

4.3 Kvalitetssäkring

Genom intern granskning i arbetsgruppen och insyn från expertgruppen. Arbetsprocessen finns väl dokumenterad i rapporten (bilaga 2)

4.4 Kunskapsspridning

Information om projektet finns på Exploateringskontorets hemsida. Där finns även möjlighet att ladda ned slutrapporten för projektet. Information har antagligen även spridits vidare muntligen, då även allmänheten och kommuner utanför Stockholms län uppmärksammat arbetet.

Databasen finns tillgänglig i olika former till större delen av Stockholms stads förvaltningar. På begäran kan den lämnas ut även till t.ex. konsulter för genomförande av vissa projekt.

Flera seminarier har hållits, varav ett s.k. slutseminarium. Till detta var intressenter inom Stockholms stads förvaltningar och stadsdelar inbjudna, men även från kommuner i Stockholms län, Länsstyrelsen i Stockholms län, KTH, Naturhistoriska riksmuseet, Djurgårdsförvaltningen, entreprenörer och konsulter som arbetar med ekmiljöer m.fl.

Uppslutningen till slutseminariet var mer än hundra personer och inbjudna talare presenterade eken ur många olika perspektiv. Se bifogat program (bilaga 3).

5 Erfarenheter

5.1 Samlade erfarenheter och slutsatser

Projektet har visat hur stort intresset för eken och dess landskap verkligen är, även ur andra perspektiv än naturvård. Det har fått mycket positiv respons både från allmänhet och kommuner.

Byte av projektledare två gånger gjorde projektet något försenat jämfört med uppställd tidplan.

Det är olyckligt att projektperioden och budgeten inte kunde hållas som först beräknat, då uppföljning och åtgärder i enlighet med det framtagna materialet är så viktigt.

5.2 Framgångsfaktorer

Kartläggningstekniken har varit avgörande för projektets framgång. En "testperiod" vid projektstarten med utvärdering, gjorde att metoden kunde effektiviseras. Att det fanns ett gott underlag i form av stadens biotopkarta var också en bra förutsättning.

5.3 Förvaltning av det genomförda projektet

Staden har i och med detta projekt fått ett underlag som är användbart i samband med stadens bebyggelseutveckling och skötsel av grönområden. Underlaget är tillgängligt för stadens förvaltningar och andra som efterfrågar det genom rapporten och databasen.

5.4 Projektdokumentation och styrning

Främst genom rapporten "Stockholms unika ekmiljöer" och databasen.

5.5 Följdåtgärder

Inga beslut tagna

5.6 Projektets replikerbarhet

Metoden som utvecklats i projektet bör återanvändas. Datatekniken som används för analys av kartmaterialet kan förfinas och utvecklas.

6 Kontaktuppgifter

Rebecka Grönjörd
Miljö & Teknik
Box 8189
104 20 Stockholm

08-508 264 07
076-12 264 07
rebecka.gronjord@expl.stockholm.se

www.stockholm.se/exploateringskontoret Sök: ekmiljöer

7 Bilagor

Bilaga 1 Sammanfattat omdöme

Bilaga 2 Rapporten "Stockholms unika ekmiljöer" med två kartbilagor, i pappersformat eller som pdf.

Bilaga 3 Program till slutseminarium "Stockholms unika ekmiljöer"

Bilaga 1 – Sammanfattat omdöme

Nr	Påstående	Instämmer				
		Inte alls	I viss mån	Ganska mycket	Helt	Vet ej
1	De uppnådda resultaten överensstämmer med de tidigare angivna målen.	☐	☐	☒	☐	☐
2	Det genomförda projektet medför en positiv påverkan på miljön.	☐	☐	☒	☐	☐
3	Projektet bidrar till utvecklingen av ny teknik (t ex genom användningen av sådan teknik).	☐	☐	☒	☐	☐
4	Projektet har lett till attityd- och/eller beteendeförändringar.	☐	☐	☒	☐	☐
5	Projektet medför minskade kostnader (för drift och underhåll, t. ex. i form av energikostnader).	☐	☐	☐	☐	☒
6	Samarbetet med andra aktörer inom och utom staden har fungerat väl.	☐	☐	☐	☒	☐
7	Projektresultaten kommer till användning inom förvaltningen/bolaget, eller inom andra förvaltningar/bolag.	☐	☐	☐	☒	☐
8	Projektet är så bra att det bör upprepas (inte nödvändigtvis i samma förvaltning/bolag).	☐	☐	☐	☒	☐